

Cel i założenia merytoryczne wyznaczania korytarzy

W czasach historycznych większość gatunków roślin i zwierząt miała nieograniczone możliwości ekspansji na obszary różnych regionów kraju i kontynentu. Rozwój osadnictwa, handlu i przemysłu spowodował jednak, że środowisko przyrodnicze kurczyło się i zmieniało w bardzo szybkim tempie. Dziś rozrzucone po Europie szczątki prastarej puszczy zachowały się tylko w kilku miejscach, a niewielkie obszary cennych przyrodniczo siedlisk zastały „ogrodzone” granicami rezerwatów, parków narodowych, obszarów NATURA 2000. Niestety, takie swoiste „wyspy” nie zapewnią bezpieczeństwa przyrodzie, dla której ochrony zostały powołane.

Wyznaczanie korytarzy ekologicznych służy przede wszystkim utrzymaniu żywotnych populacji gatunków o wysokich wymaganiach przestrzennych, takich jak wilk. Fot. Jacek Więckowski

Dlaczego? To proste - w przyrodzie niezbędna jest zmienność, którą zapewnia bioróżnorodność. To ona gwarantuje stabilność i bezpieczeństwo układów przyrodniczych, wpływając na ich równowagę, też zawsze... dynamiczną! Hipotetyczna „wyspa” z obszarem cennym przyrodniczo, by efektywnie służyła ochronie przyrody, potrzebuje:

- o różnorodności gatunkowej - zgodnie z teorią wysp ekologicznych (MacArthur&Wilson, 1967) im więcej gatunków roślin, zwierząt, grzybów etc. zamieszkuje wyspę, tym ich populacje są silniejsze i mniej podatne na wymieranie. Dla dobrostanu przyrody konieczne jest więc umożliwienie kontaktu cennej przyrodniczo „wyspie” z otoczeniem.

Populacje gatunków zamieszkujące "wyspy" muszą mieć możliwość wymiany osobników dla trwałego funkcjonowania, zwiększania zasięgu terytoriów życiowych i kolonizacji nowych obszarów (np. Europy Zachodniej przez rzadkie gatunki zwierząt i roślin, które tam dawno już wyginęły);

- różnorodności genetycznej – oczywistym jest fakt, iż kazirodztwo prowadzi do zwiększenia częstotliwości występowania wielu chorób i osłabienia populacji. Sprzeciwiamy się mu nie tylko z przyczyn etycznych ale i dla dobra ludzkości. Zjawisko to w tym samym stopniu dotyczy innych gatunków. Izolowanie cennych przyrodniczo populacji w ich siedliskach prowadzi do krzyżowania się między sobą osobników coraz bliżej spokrewnionych. Aby populacje te nie wymarły, potrzebują dopływu tzw. „świeżej krwi”, czyli osobników obcych, spoza „wyspy”.

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewnia zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.